

перебувають в парадигматичних або рідше синтагматичних відношеннях між собою, але одночасно спливають у свідомості мовця при потребі позначення певного поняття, що призводить до їх переплітання або тісного поєднання. Такий спосіб словотворення є «грою слів», переважає у писемній мові в окремих типах тексту і може використовуватися для вираження іронії та негативної оцінки, наприклад: Demokratur: Demokratie + Diktatur; Teuro-Effekt: teuer + Effekt; Femitainment: Feminismus – Entertainment [3, с. 59].

Проаналізований матеріал підтверджує спостереження про те, що описані моделі словоскладання є продуктивними словотвірними процесами, які відбуваються у сучасній німецькій мові, що демонструють приклади, дібрані із електронних ЗМІ, корпусу неологізмів німецької мови wortwarte.de та словника Duden.

Список використаних джерел

1. Рись Л. Ф. Когнітивно-комунікативні особливості іменних композитів у німецькомовному медіа-дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. Наук. Львів, 2010. 20 с.
2. Шаряк О. М. Текстові словотвірні конструкції в сучасній німецькій пресі: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. М. Шаряк. – Львів, 2015. – 205 с.
3. Рись Л. Ф. Особливі випадки іменникового словоскладання в сучасній німецькій мові. Актуальні питання іноземної філології. 2014. № 1. С. 127—133.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Поліщук Н.М.

СЛОВОВІР НІМЕЦЬКИХ ПРІЗВИЩ

Середа Д.С.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: davidosmahrez@gmail.com

Слововір прізвищ має місце при одночасній зміні структури та функцій найменування, коли ускладнені деякими словотворчими формантами, особові імена переходили у спадкові родові прізвища [1, с. 624].

Прізвища, що походять від імен – цей тип прізвищ ґрунтується на родових відносинах людей: патроніми – походять від предків по батьківській лінії, а метроніми – це утворені прізвища від імені матері, бабусі чи когось із предків по материнській лінії [2, с. 6]. Наприклад німецьке прізвище *Wilhelm* – це в минулому *der Sohn oder die Tochter von Wilhelm*, а прізвища *Grete*, *Agnes* походять від жіночих імен. Як зауважує Ф. Маснер, прізвища, які походять від жіночих імен досить рідкісне явище [2].

За морфологічним критерієм німецькі прізвища, що походять від імен, можна поділити на такі словотворчі групи:

- похідні форми прізвищ від імен у називному відмінку: *Friedrich*;
- похідні форми прізвищ від імен у родовому відмінку: *Fridrichs*;
- прізвища утворені за допомогою таких патронімічних суфіксів:

-sen: *Peter –Petersen*

-ing: *Arnold – Nölting, Bruno – Brüning*

-el: *Merkel, Heinzel, Künzel*

-mann: *Heinemann, Hofmann.*

Розглянемо прізвище *Heinrich*. Прізвища *Heinrich* (називний відмінок), *Heinrichs* (родовий відмінок) утворені морфологічним шляхом, а *Heinrichsen* (суфікс -sen), *Hennig* (суфікс -ig) або *Heinemann* (суфікс -mann) є похідними, бо утворені словотвірним шляхом.

Такий підхід пояснює великий діапазон прізвищ від імен з урахуванням діалектних форм. У німецькій мові налічується близько 70 похідних прізвищ від імені *Dietrich*: *Dietreich, Diederich, Ditterich, Tittrich, Dederich, Derich, Deitrich, Deutrich, Dirk, Diederichs, Dietricher, Dirks, Diehl, Tille, Dietz, Dietzer, Tetzl* та ін.

Іншою можливістю словотвору є словоскладання. Першим компонентом композит можуть бути різні частини мови, а саме: іменник *Knochenhauer, Kindervater*), прикметник *Lieberman, Schönfeld*, прийменник із залежним відмінком *Vormfeld, Andermatt*, а також синтаксичні сполуки – речення *Habedank*.

Детермінативні композити також можуть відігравати роль словотворчого матеріалу для утворення прізвищ. Наприклад за допомогою невідмінюваного іменника (*Goldschmidt, Wagenknecht*), за допомогою іменника у родовому відмінку (*Königswald, Kaiserswaldau*) або за допомогою прикметника (*Grobmüller, Weißbecker*).

Крім того, прізвища можуть утворюватися за допомогою префіксів, до прикладу *Ungeheuer, Gebauer*, а також різноманітних суфіксів. Перш за все до них належать іменники чоловічого роду на

-el *Bengel, Schnabel*

-er *Fischer, Seile, Gruber, Römer*;

Суфікс -er

може також поєднуватися із кінцевим приголосним кореня слова і ставати самостійним суфіксом, про що свідчать такі прізвища, як: *Tischler, Glöckler, Hausner* або *Schöttker, Schnittker*.

Серед суфіксальних похідних виділяються прізвища з димінутивними суфіксами, що мають зменшувально-пестливе значення. Це такі суфікси: -lein, -chen та -ke, до прикладу: *Bachlein, Schneiderlein, Schmidtchen, Wittke*.

- суфікси, що слугували для позначення приналежності та походження -ing, -ung. Численні прізвища виникли за допомогою варіантів суфікса -ing, до наприкладу, носове скорочення перетворило -ing на -ig *Nadig, Röhrig*; шляхом згладжування на -i (*Schilly, Tilly*); через -k розширення до -king

Herking, Berking); за рахунок асиміляції -kind, як у *Deichkind, Lüdekind*; завдяки *l*-розширенню суфікс -ing став -ling *Schieberling, Dörling*, шляхом *p*-розширення до -ning *Bartning*;

Поширеним є утворення імен на -mann, яке відіграє домінуючу роль майже у всіх групах прізвищ: *Tillmann, Waltermann* і прізвиськ: *Altmann, Großman*) та прізвищ, що походять від власних назв населених пунктів: *Angermann, Münstermann, Westermann*.

Закінчення первісно родових імен по батькові також стали актуальними одним із способів утворення прізвищ, як наприклад закінчення -s, -en родового відмінка (*Berns, Heinrichs, Henzen, Schönen*), проте компонент -sohn, що спочатку було обов'язковим у родовому відмінку, трансформувалося в -sen *Gerritsen, Heinsohn*.

Отже, як засвідчив аналіз мовного матеріалу, певний пласт прізвищ німецької мови сформувався шляхом різноманітних словотвірних конструкцій.

Список використаних джерел

1. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття [Текст] : [монографія] : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук. Київський держ. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. К. : [б.в.], 1969. 672 с.
2. Massner. F. Entstehung und Entwicklung von Familiennamen in Deutschland: Mit einer empirischen Analyse zur Verteilung der Familiennamen in Brandenburg im Vergleich zu München. Universität Potsdam : Grün Verlag, 2005. 29 S.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Поліщук Н.М.

ВИКОРИСТАННЯ ДИГІТАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Сіренко В.О.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: sirenko.viktoriiia218@vu.cdu.edu.ua

Дигітальні технології – електронні технології, які працюють завдяки цифровим кодам. Цифрові інструменти можуть допомогти зробити навчання німецької мови більш доступним та захоплюючим для студентів, що може позитивно вплинути на їхню мотивацію та результативність в навчанні. [2, с. 126-130]. Дигітальні технології включають в себе:

- підручники з цифровими додатками;
- інтерактивні онлайн-вправи;
- Інтернет з автентичними матеріалами: онлайн-журнали, статті, рекламні ролики, інтерв'ю, фільми тощо;
- власні мобільні пристрої;